

СУВЕНИРИ И СИМБОЛИ ЈАГОДИНЕ – РИЗНИЦА ДУХОВНЕ БАШТИНЕ

Сувенири и симболи представљају врло важан сегмент у духовној баштини и културном наслеђу, а свакако и у туристичкој понуди сваког места.

Општина Јагодина са врло повољним географским и саобраћајним положајем и атрактивним природним и антропогеним туристичким вредностима у оквиру укупног културног наслеђа, веома аутентично и оригинално се може представити путем сувенира и симбола. Јагодина са својом околином све више постаје интересантна на туристичкој карти Србије, тако да промоција и афирмација града кроз сувенире и симболе добија све више на значају. 15. јула 1399. године по старом, а 28. јула по новом календару први пут се помиње негдашње име Јагодна, касније Јагодина (Јагодина по легендама од биљке јагоде или по девојци Јагоди). На тај датум нас упућује разрешница коју је дворска канцеларија Деспота Стефана Лазаревића дала дубровчанину Живулину Станишићу, када му је престала служба у Србији.

У временском периоду од пре VI векова па до данашњих дана Јагодина је стварала своју аутентичност и оригиналност, која се свакако назире преко њених симбола који нас упућују на вредности Јагодине, које су створане у поменутом периоду.

Један од симбола по коме је Јагодина препознатљива је свакако ћуран. Отуда и шaljиви надимак ћурани чини јагодинце препознатљивим. Стара Јагодина је била позната по гајењу ћурана нарочито отварањем кланице италијана Петра Клефиша 1901. године претече данашње фабрике меса и сухомеснатих производа „Јухор”. Бројне анегдоте, згоде и незгоде везују Јагодину и јагодинце за ћуране, који су се некада гајили у великом броју и са пуно љубави. На „Данима комедије”, позоришном фестивалу који се од 1972. године сваке године одржава од када је фестивал званично почео, додељује се за најбоље глумачко остварење и режију статуета „ћуран”. Унутрашњи амбијент хотела „Јагодина” краси скулптура ћурана који доминира читавим простором уклапајући се у амбијенталну целину. Једна од најелитнијих

сала хотела „Јагодина” носи назив „Златни ћуран”. Јагодина из давних времена па све до данашњих дана са својим житељима упућена је на свој препознатљив симбол, који је с правом постао синоним овог града.

Мозаик ћурана у хотелу „Јагодина“

Својеврсни заштитни знак Јагодине представља Јованча Мицић, јунак у комедијама Бранислава Нушића „Пут око света” и „Обичан човек”, који представља светског путника, који на пут око света креће из Јагодине и у своју варош се опет враћа. По предању јагодинског историчара Душана Дује Вукћевића, за лик Јованче Мицића, Нушића је определио кафеџија Јованча Симић, Нушићев пријатељ и домаћин у кафани Дарданели у којој је често одседао. Лик Јованче Мицића представља спој прошлости, садашњости и будућности. Такође, повезује традицију, књижевност, духовитост, путовања. Статуета Јованче Мицића додељује се на

поменутом фестивалу „Дани комедије” најбољој, односно најсмешнијој представи по оцени публике. Све оно што краси Јагодину и јагодинце поручује нам Јованча Мицић - из Јагодине у свет – свет у Јагодини.

Препознатљив мотив на најлепшим јагодинским разгледницама представља Сквер народне омладине у центру града са спомеником посвећеном јагодинцима палим у ослободилачким ратовима од 1912. – 1918. године. Читав овај простор чину јединствену амбијенталну целину. Од места некадашње пијаце старе Јагодине настао је препознатљив симбол града, које је многе генерације упућивао на чувени корзо, односно популарно шеталиште и састајалиште бројних генерација. Идејно решење јагодинског Сквера припада Срећку Крајачићу, а споменик на Скверу дело је вајара Франа Менегала Динчића.

Ризница школства и образовања у Јагодини од самог почетка везује се за јагодинску Гимназију. 1869. године формирана је дворазредна реалка, која је 1873. године прерасла у полугимназију, 1875. године у нижу гимназију, а 1921. године стиче статус осморазредне потпуне гимназије. У гимназији су стицали знања касније угледне личности Србије из разних области: медицине, књижевности, образовања, уметности, права, политике итд. Довољно је само поменути да је Ђура Јакшић предавао цртање и краснопис. Данашња Гимназија носи назив Светозар Марковић (од 1946. године) и образује ученике у оквиру друштвено – језичког и природно – математичког смера. Зграда школе, која је изграђена између 1937. и 1940. године, чији је пројектант био Милан Злоковић, налази се у строгом центру Јагодине, непосредно уз Сквер народне омладине и представља врло чест мотив града на разгледницама старијег и новијег датума, као сегмент аутентичних и оригиналних симбола, који сваки на свој начин афирмише и промовише све вредности које красе Јагодину.

Популарно излетиште Арачлијски поток представља незаобилазан симбол Јагодине. Налази се на Ђурђевој брду на јужној периферији града. Некадашње породично имање, 1902. године граду је поклонио Стеван Ивановић, негујући успомену на свог оца знаменитог Јагодинца Атанасија Ивановића, далеко познатијег као Таса Арачлија. Бројним генерацијама јагодинске гимназије и учитељске школе Арачлијски поток је врло често био омиљено место за стицање нових знања и дружења тадашњих јагодинских школараца. На самом улазу подигнута је спомен – чесма, која подсећа све јагодинце и њихове госте на личност Тасе Арачлије и његовог потомства. Недавно, у лето 2005.

године Арачлијски поток је одевен у ново рухо, али је првенствено сачувана његова аутентичност. Парк је обновљен и данас представља један од најлепших и најуређенијих у Србији. Кресе га уређене зелене површине, поплочане и осветљене стазе са оригиналним канделабрима, пространа летња позорница са природним и добро осмишљеним амфитеатром за публику. Сви намерници могу за шетњу изабрати стазе пуне тоpline које ће их сасвим сигурно чинити опуштеним у амбијенту овог велелепног парка.

Јагодинска гимназија и Сквер народне омладине

Наведени симболи и сувенири Јагодине обогаћују и промовишу културно наслеђе ових простора, односно представљају ризницу духовне баштине, којој у мозаику читаве баштине Србије припада значајно место. Све то обавезује јагодинце свих генерација да још више пажње и љубави поклоне вредностима које су део њихове традиције и аутентичности.

Саша Микић